PRZEGLĄD UBEZPIECZENIOWY

(Revue d'assurances.)

KWARTALNIK

POŚWIĘCONY SPRAWOM UBEZPIECZENIOWYM I EKONOMICZNYM

ORGAN ZWIĄZKU POLSKICH PRYWATNYCH ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.

Adres Redakcji i Admin.: Warszawa, Nowy-Świat 38, Tel. 22-71 i 67-66.

Prenumerata za I kwartał 1925 r. (wraz z przesyłką)		CENA OGŁOSZEŃ:	
w Warszawie kwartalnie	1,00 złp.	Cała strona	5,00 złp.
na prowincji „	1,10 „	Pół strony	2,50 „
za granicą „	1,50 „	1/4 strony	1,25 „
Cena numeru pojedyńczego	1,00 „		

Rok III. • 1924 r. Zeszyt 3—4.

TREŚĆ:

SOMMAIRE:

Redaktor i Wydawca: Władysław Kozłowski.

Rok III. Zeszyt 3—4.

Przegląd Ubezpieczeniowy

Kwartalnik

Poświęcony Sprawom Ubezpieczeniowym i Ekonomicznym

Wyniki działalności polskich zakładów ubezpieczeń w ciągu pięciu lat inflacji (1919—1923).

Pięć pierwszych lat działalności polskich zakładów ubezpieczeń w odrodzonem państwie polskiem przypadło na okres wzrastającej inflacji. Dziedzina ubezpieczeń zaczęła odczuwać ujemne skutki inflacji wcześniej od innych działów gospodarstwa społecznego. Wówczas, gdy przemysł jeszcze przeżywał okres złudnej konjunktury inflacyjnej, ubezpieczenia już stanęły wobec faktów jednoczesnego spadania realnego zbioru składki i gwałtownego wzrostu kosztów administracji. Zjawisko to spowodowało konieczność ustanawiania i pobierania t. zw. dodatków administracyjnych, których stopniowe zanikanie nastąpiło dopiero po sanacji waluty polskiej. Poza zjawiskiem nikłego, w porównaniu z przedwojennym, zbioru składki oraz wzrostu kosztów administracyjnych, okres ten charakteryzował mały procent szkód, prawie we wszystkich działach ubezpieczeń. Przyczyny tego ostatniego zjawiska są zbyt różnorodne, ażeby wdawać się w ich szczegółowe rozpatrzenie; zauważyć jedynie należy, że w najważniejszym dziale ubezpieczeń od ognia, fakt powszechnego niedoubezpieczenia, usuwając zupełnie ryzyko subjektywne, niewątpliwie w znacznej mierze przyczynił się do tego wyniku.

Skutki inflacji nie ograniczały się do wyżej wskazanych objawów. Ich rozkładowy wpływ sięgał znacznie głębiej, w miarę coraz większego i szybszego postępu inflacji, ubezpieczenie traciło gospodarczą rację bytu, zarówno dla ubezpieczonych jak i dla zakładów ubezpieczeń. Ubezpieczeni spostrzegali niebawem, że zawierając w początkach roku umowę ubezpieczenia, nawet na pełną sumę wartości ubezpieczonego objektu, i opłacając pełną składkę, po pewnym czasie stawali się niedoubezpieczonymi, co ich zmuszało do zawierania dodatkowych ubezpieczeń i w konsekwencji do opłacania dodatkowej składki. W ten sposób ubezpieczenia, zawierane w markach polskich, stawały się droższe już nietylko skutkiem pobierania dodatków administracyjnych, ale również skutkiem konieczności opłacania składki dodatkowej, która w sumie znacznie nieraz przekraczała pierwotną składkę całoroczną. Ostatecznym wynikiem takiego stanu rzeczy było całkowite niemal zaniechanie ubezpieczania się na życie oraz ubezpieczeń t. zw. ryzyk cywilnych, oraz fakt powszechnego niedoubezpieczenia. Dla zakładów ubezpieczeń sytuacja była nielepsza i pomimo pobierania dodatków administracyjnych i ściągania składek dodatkowych, pokrycie kosztów administracji stawało się coraz trudniejsze, ponieważ wzrost zbioru składek oraz innych należytości był stale znacznie powolniejszy od szybkiego wzrostu kosztów administracyjnych, który z małym opóźnieniem podążał za spadkiem waluty. Dlatego też w interesie zarówno ubezpieczonych jak i zakładów ubezpieczeń, Związek Polskich Prywatnych Zakładów Ubezpieczeń od roku 1921 zabiegał u władz właściwych o wprowadzenie w życie ubezpieczeń w pełnowartościowych walutach obcych, uważając wszelkie inne środki, jak ubezpieczenia o sumach zmiennych, ubezpieczenia indeksowe i t. p. za półśrodki, nieprowadzące do celu. Niestety, wskutek opornego stanowiska władz, jedyny ten racjonalny środek został zastosowany w przededniu

reformy walutowej, tak, że nie odegrał on większej roli. Wprawdzie w drugiej połowie 1923 roku wprowadzono ubezpieczenia w bonach złotych, umożliwione dzięki otworzeniu zakładom ubezpieczeń przez Pocztową Kasę Oszczędności rachunków w złotych polskich o kursie równym bonom złotym, jednak skutkiem konieczności zlikwidowania tych ubezpieczeń, wywołanej zamknięciem rachunków przez Pocztową Kasę Oszczędności, akcja ta przyniosła ubezpieczeniom polskim w kraju i zagranicą więcej szkody, niż pożytku. Dopiero sanacja finansów i waluty polskiej stworzyła dla towarzystw ubezpieczeń trwałą podstawę do działania i, jakkolwiek obecnie ubezpieczenia polskie, narówni z innemi dziedzinami gospodarki społecznej, przeżywają bardzo ciężki kryzys poinflacyjny, to jednak działalność ich oparta jest obecnie na zdrowej podstawie walutowej.

Przystępując do krótkiego omówienia wyników cyfrowych działalności polskich zakładów ubezpieczeń w pięcioleciu 1919—1923 przedewszystkiem stwierdzić należy bardzo względną wartość tego materjału statystycznego. Pomijając już fakt oczywisty, że marka polska, nietylko w poszczególnych latach, ale, z biegiem postępu inflacji, nawet w poszczególnych miesiącach, tygodniach, a pod koniec i dniach, reprezentowała różne realne wartości,— należy również zwrócić uwagę na tę okoliczność, że przy porównywaniu liczb zbioru składek różnych towarzystw ubezpieczeń lub w różnych działach z tego samego roku, nie można mieć dostatecznej pewności co do jednorodności materjału statystycznego. Okoliczność ta odgrywa największą rolę w zestawieniach, dotyczących działu pośredniego, ponieważ poszczególne towarzystwa w rozmaity sposób przerachowywały waluty obce, przeto wyniki ich działalności, wyrażone w markach polskich, nie mogą być zupełnie porównywane i zestawione zostały jedynie gwoli ścisłości historycznej. Pomimo to jednak, wysuwając te zastrzeżenia, uważaliśmy za stosowne podjęcie tej pracy, zarówno dla zanotowania i ustalenia tych, tak niepewnych w istocie rzeczy, liczb, jak przedewszystkiem w celu retrospektywnego przeglądu i wyciągnięcia jak najogólniejszych wniosków z działalności towarzystw w ubiegłym czasokresie.

Celem zdobycia przybliżonego poglądu na rozwój ubezpieczeń w poszczególnych działach i latach rozpatrywanego okresu, dokonaliśmy przeliczenia liczb zbioru składek na złote według rocznych kursów średnich złotego polskiego, wyprowadzając je z miesięcznych kursów średnich, ustalonych w Rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dnia 14 maja 1924 roku (Dz. U. R. P. № 42, poz. 441). Kurs ten wynosił w markach polskich za 1 złotego: w r. 1919—5 mkp., w r. 1920 — 43 mkp., w r. 1921 — 280 mkp., w r. 1922 — 1021 mkp., w r. 1923 — 114.417 mkp. Jeżeli kurs marki polskiej w roku 1919 przyjąć za 1. to stosunek kursów w poszczególnych latach przedstawia się jak 1 : 8,6 : : 56 : 204 : 22983. Innemi słowy powiedziane: kurs średni marki polskiej w roku 1920 w stosunku do roku poprzedniego spadł blisko 9-krotnie, w r. 1921 w stosunku do roku poprzedzającego przeszło 6-krotnie, w roku 1922 w stosunku do roku poprzedzającego blisko 4-krotnie, w roku 1923 w stosunku do roku poprzedzającego 114-krotnie. Liczby zbioru składek, wyrażone w markach polskich, są oczywiście odbiciem tych skoków, aczkolwiek nie w tych samych stosunkach. Dopiero po przeliczeniu zbioru składki na średni kurs złotego, osiagamy niejaką podstawę do porównywania. Poniższa tablica pozwala nam porównanie te przeprowadzić.

Zbiór składek w poszczególnych działach ubezpieczeń w 1000 mkp. oraz w przeliczeniu na złote wg kursów średnich w latach 1919-1923.

L. p.	1 złoty = Mkp.		5.	43.	280	1.021	114.917
	DZIAŁ		1919	1920	1921	1922	1923
1	Życiowe	Mkp.	10.962	56.759	253.434	1.389.165	275.046.219
		Zł.	2.192.400	1.319.977	905.121	1.360.592	2.393.434
2	Wypadki	Mkp.	1.665	23.581	232.598	1.050.798	119.770.145
		Zł.	333.000	548.395	830.707	1.029.185	1.042.232
3	Ogień	Mkp.	91.328	385.239	3.899.223	22.263.325	4.259.787.816
		Zł.	18.265.600	8.959.046	13.925.796	21.805.411	37.068.387
4	Kradzież	Mkp.	1.029	13.116	78.198	381.933	51.754.936
		Zł.	205.800	305.023	279.278	374.077	450.368
5	Transport	Mkp.	—	41.501	442.716	2.220.857	410.902.845
		Zł.		965.140	1.581.129	2.175.178	3.575.649
6	Grad	Mkp.	6.016	13.554	240.102	1.421.233	97.560.920
		Zł.	1.203.200	315.209	857.507	1.392.001	848.968
7	Szyby	Mkp.	—	2.710	21.097	212.541	27.796.698
		Zł.		63.023	74.346	208.169	241.885
8	Odpow.-Cyw. . . .	Mkp.	—	—	8.576	62.290	33.871.623
		Zł.			30.520	61.009	294.748
9	Chômage	Mkp.	—	384	3.038	7.412	26.590
		Zł.		8.930	10.850	7.260	231
10	Auto-casco . . .	Mkp.	—	—	3.053	28.500	18.444.332
		Zł.			10.904	27.914	160.501
11	Inwentarz	Mkp.	—	242	1.887	10.190	756.716
		Zł.		5.628	6.739	9.980	6.585
12	Przewod. wod. . .	Mkp.	—	147	188	826	23.000
		Zł.		3.419	671	809	200
13	Reasekuracja . .	Mkp.	2.039	22.235	224.103	3.144.210	222.595.333
		Zł.	407.800	517.093	800.368	3.079.539	1.937.009

Widzimy z niej, że zbiór składki w dziale życiowym od roku 1919 — 1921 stale spadał, przyczem w roku 1921 nie wynosił nawet połowy zbioru składki w roku 1919. W roku 1922 zaznaczyła się pewna poprawa, tak, że zbiór składki dosięgnął mniej więcej poziomu 1920 roku, dopiero zaś w roku 1923 (ubezpieczenia w złotych polskich) przewyższył nieco pod względem zbioru składki rok 1919.

W dziale ubezpieczeń wypadkowych obserwujemy wzrost zbioru składek z roku na rok, który tłómaczyć należy wzrostem liczby towarzystw, prowadzących ten dział i rozwijaniem portfelu.

W najważniejszym dziale ubezpieczeń od ognia widzimy gwałtowny spadek zbioru składki w roku 1920 (z 18,2 milj. złotych, w roku 1919 na 8,9 milj. zł.), w roku 1921 i 1922 wzrost, który był wzrostem realnym, natomiast wzrost zbioru składki wyrażony w złotych polskich w roku 1923 jest tylko pozorny. Jeżeli bowiem zważyć, że w ubezpieczeniach ogniowych przeważająca część składki wpływa w czwartym kwartale, a nawet w ostatnim miesiącu roku, to oczywistą stanie się rzeczą, że w roku najgwałtowniejszego spadku marki, który szczególnie wielkie przybrał rozmiary właśnie w ostatnich miesiącach roku, przeliczenie składki ogniowej według średniego kursu rocznego, daje liczbę o daleko większej wartości, niż to mogło być w rzeczywistości. Nie ulega bowiem wątpliwości, że gdyby możliwe było dokonanie przeliczenia zbioru składki ogniowej chociażby według średnich kursów miesięcznych, to wówczas otrzymalibyśmy liczbę napewno niższą, zbliżoną raczej do zbioru składki z r. 1921.

W dziale ubezpieczeń kradzieżowych zmniejszanie się zbioru składki wykazuje rok 1921 oraz w istocie rzeczy również i rok 1923, dla tych samych, jak wyżej, powodów.

Dział ubezpieczeń transportowych wykazuje stały rozwój, który, zdaje się, odpowiada rzeczywistości, ponieważ zbiór składki w tym dziale w istocie odbywał się w wysokocennych walutach obcych, nie ulegał przeto w tak silnym stopniu szkodliwym skutkom inflacji, pozatem zaś liczba towarzystw, prowadzących ten dział ubezpieczeń z roku na rok wzrastała.

Dział gradowy największy spadek wykazuje w roku 1920, stopniowy wzrost w latach 1921 i 1922 oraz ponowny spadek, w istocie rzeczy silniejszy od wykazanego przez liczby, w rubryce roku 1923.

Działy ubezpieczeń szyb, od odpowiedzialności cywilnej i auto-casco wykazują wzrost, spowodowany gwałtownem rozszerzeniem portfelu przez towarzystwa, prowadzące te działy.

Dział chômage'owy, powstały w roku 1920, już od roku 1921 znajduje się właściwie w stopniowym zaniku; przyczyną tego zjawiska była niemożność rozwijania tego działu w czasach inflacji, która spowodowała szczupłość portfelu i wreszcie skłoniła towarzystwa do praktycznego zaniechania prowadzenia tego interesu.

Tablice szczegółowe zawierają liczby zbioru składki i szkód wypłaconych w tysiącach marek polskich, oraz liczby procentowe, ilustrujące stosunek szkód do składek. Ze względu na pewne braki w materjałach, któremi rozporządzaliśmy, można było zestawić wyłącznie liczby, dotyczące szkód wypłaconych, bez rezerw na nieuregulowane i kosztów likwidacji, o czem należy pamiętać przy rozpatrywaniu liczb procentowych.

W każdym jednak razie powiedzieć można, że w dziale ubezpieczeń od ognia (Tablica III) stosunek szkód był nadzwyczaj pomyślny, oscylując w latach 1919—1922 między 20,2 a 33,7%, spadając w roku 1923 do 13%.

Ubezpieczenia kradzieżowe (Tablica IV) wykazują również bardzo dobry procent szkód, który w roku 1923 spada do niezmiernie nikłych wymiarów.

W dziale ubezpieczeń transportów (Tablica V) przez pierwsze dwa lata procent szkód pozostawał prawie bez zmiany (27,6—8), podnosząc się w roku 1922 i 1923, w którym to ostatnim roku nie dosięgnął jednak 60%, co wobec wyników, osiąganych przez towarzystwa ubezpieczeń w innych krajach Europy po wojnie, uważać należy za wynik pomyślny. Na wynik ten złożyła się, z jednej strony, ostrożność początkujących w tym dziale polskich towarzystw ubezpieczeń oraz prawie zupełne nieprowadzenie ubezpieczeń morskich, tak, że polski interes transportowy, w przeważającej części, był interesem lądowym.

W dziale ubezpieczeń gradowych (Tablica VI) za lata dobre uważać należy rok 1919 i 1921, natomiast lata 1922 i 1923 za lata niepomyślne, przyczem najgorszym z nich był rok 1922, w którym szkody osiągnęły 87,4%.

W dziale ubezpieczeń szyb (Tablica VII) wyniki były pomyślne, przyczem charakterystyczny jest fakt, że w roku 1923,— roku znanego wybuchu na Cytadeli w Warszawie, który spowodował znaczne szkody dla towarzystw ubezpieczeń — wyniki były lepsze od roku 1922, w którym procent szkód osiągnął maximum: 27,4%.

Dział ubezpieczeń od odpowiedzialności cywilnej (Tablica VIII) wykazywał nadzwyczaj nikłe, malejące z roku na rok procenty szkód.

Wyniki w dziale chômage'owym (Tablica IX) — 0,8% szkód w roku 1922, wobec szczupłości portfelu, uważać należy za całkowicie przypadkowe.

W dziale ubezpieczeń auto-casco widoczny jest bardzo znaczny wzrost szkód w miarę rozwijania się tego działu, co należy uznać za zupełnie naturalne, przyczem najwyższy osiągnięty procent szkód (22,5) bardzo odbiega od procentu szkód w innych krajach i niewątpliwie stosunek ten zmieni się na niekorzyść, w miarę rozwoju portfelu, dopóki nie osiągnie pewnej stałej.

Poprzestając na powyższych ogólnikowych uwagach, wyrażamy nadzieję, że w roku następnym rozważania nasze, oparte na ściślejszych i jednorodnych liczbach zbioru składki, wyrażonych w złotych polskich, będą mogły być bardziej wyczerpujące.

Władysław Kozłowski.

Nazwa zakładu	STAN UBEZPIECZEŃ W tysiącach marek polskich.					ZBIÓR SKŁADEK W tysiącach marek polskich.					SZKODY WYPŁACONE W tysiącach marek polskich.					REZERWA SKŁADEK W tysiącach marek polskich.				
	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923
Tablica I.																				
Ubezpieczenia na życie																				
A. Zakłady akcyjne																				
„Europa"	—	—	—	2.765.085	943.520.822	—	—	—	270.461	145.783	—	—	—	750	15.500	—	—	—	1.791	188.823
„Varsovia"	—	—	—	5.283.866		—	—	40.419	248.092	54.171.225	—	—	453	2.822	5.857.425	—	—	8.382	130.388	51.799.692
„Przyszłość"	—	—	—	2.301.091	3.614.553.939	—	17.801	56.440	200.919	29.937.034	—	—	1.611	2.718	3.392	—	3.817	10.682	40.320	16.401.742
„Vita"	—	—	—	2.638.921		—	4.239	23.317	147.117	100·811.821	—	27	501	612	88.895	—	1.169	7.036	26.429	
„Przezorność"	90.523	—	—	1.849.793	730.654.803	4.371	9.593	37.140	108.955	7.219.452	2.103	1.598	1.058	1.485	42.233	16.676	21.531	37.236	81.109	32.649.534
„Piast"	—	—		1.836.621			739	19.384	101.689	8.240.495	—	—	—	4.892	21.048	—	226	6.916	20.992	53.514.448
Razem zakłady akcyjne . .	90.523	404.634	2.668.926	16.675.377	5.288.729.564	4.371	32.372	176.700	1.077.233	200.525.810	2.103	1.625	3.623	13.279	6.028.493	16.676	26.743	70.252	301.029	154.554.239
B. Zakłady wzajemne																				
„Vesta"	—	—	—	3.326.922	1.190.511.301	2.227	13.721	43.246	185.349	70.646.116	467	889	2.340	2.125	928.306	4.728	10.214	32.314	138.462	21.474.249
Krakowskie T-wo Wz. Ub. . .	—	—	—	2.045.003	290.977.573	4.364	10.666	33.488	99.444	3.834.327	3.578	3.244	2.633	3.602	5.137	29.141	35.696	60.037	123.447	4.630.379
„Karpatia"	—	—	—	483.217		—	—		23.540					9.000			—	—	20.161	
Razem zakłady wzajemne . .	153.070	406.694	1.324.394	5.855.142	1.481.488.874	6.591	24.387	76.734	308.333	74.480.443	4.045	4.133	4.973	14.727	933.443	33.869	45.910	92.351	282.070	26.104.628
C. Zakłady publiczne																				
Krajowe Ub. na życie w Poznaniu	—	—	—	70.500		—	—	—	3.599	39.966	—	—	—	592	111	—	—	—	5.267	
Ogółem . .	243.593	811.328	3.993.320	22.601.019	6.770.218.438	10.962	56.759	253.434	1.389.165	275.046.219	6.148	5.758	8.596	28.598	6.962.047	50.545	72.653	162.603	588.366	180.658.867

Nazwa zakładu	ZBIÓR SKŁADKI W tysiącach marek polskich.					SZKODY WYPŁACONE W tysiącach marek polskich.					Stosunek % szkód do składek				
	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923
Tablica II.															
Ubezpieczenia od wypadków.															
A. Zakłady Akcyjne.															
Zjednoczenie	1.193	12.877	128.244	453.884	40.028.842	36	371	4.727	38.563	10.071.103	3.—	2,9	3,7	8,5	25,2
Vita	—	4.850	45.943	289.036	13.830.916	—	120	2.202	23.781	195.827	—	2,5	4,8	8,2	1,4
Poznański Bank Ubezp. . .	—	145	3.847	31.891	2.353.000	—	7	107	170	10.000	—	4,8	2,8	0,5	0,4
Port	—	746	4.967	31.193	3.255.361	—	7	125	1.564	89.260	—	0,9	2,5	5.—	2,7
Patria	—	641	3.188	24.907	19.126.079	—	5	44	460	5.617	—	0,8	1,4	1,8	0,03
Piast	—	58	2.139	9.956	411.896	—	—	7	—	895	—	—	0,3	—	0,2
Przezorność	69	253	719	1.984	36.996	6	5	9	46	— *)	6,6	2.—	1,2	2,3	—
	1.262	19.570	189.047	842.851	79.043.090	42	515	7.221	64.584	10.372.702	3,3	2,6	3,8	7,7	13,1
B. Zakłady Wzajemne.															
Vesta		1.359	33.176	192.363	40.727.055		8	1.904	15.187	585.091	—	0,6	5,7	7,9	1,4
Warsz. T. Wz. Ub. od wypadków	403	2.652	10.375	15.584	—	85	115	190	2.077	—	21,1	4,3	1,8	13,3	
	403	4.011	43.551	207.947	40.727.055	85	123	2.094	17.264	585.091	21,1	3,1	4,8	8,3	1,4
Razem . .	1.665	23.581	232.598	1.050.798	119.770.145	127	638	9.315	81.848	10.957.793	7,6	2,7	4.—	7,8	9,1

*) Podlegające wypłacie 6.289.

Nazwa zakładu	ZBIÓR SKŁADKI W tysiącach marek polskich.					SZKODY WYPŁACONE W tysiącach marek polskich.					Stosunek % szkód do składek				
	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923
Tablica III.															
Ubezpieczenia od ognia.															
A. Zakłady Akcyjne.															
Warsz. Tow. Ubezpieczeń . .	32.816	91.666	638.255	2.629.137	337.165.910	12.922	15.869	159.614	714.198	13.051.527	39,4	17,4	25.—	27,2	3,9
Polonia	5.461	41.347	316.843	1.459.892	174.380.932	419	5.515	72.128	367.215	14.643.437	7,7	13,3	22,8	25,2	8,4
Piast	—	14.904	155.765	948.132	75.443.544	—	1.049	30.553	199.626	4.426.676	—	7.—	19,6	21,1	5,9
Port	—	14.445	247.092	910.350	168.604.801	—	1.065	41.855	154.511	20.865.638	—	7,4	16,9	17.—	12,4
Poznański Bank Ubezp. . . .	847	9.881	136.742	698.048	72.540.000	29	568	16.509	191.468	2.450.000	3,4	5,7	12,1	27,4	3,4
Orzeł	—	—	175.651	636.145	71.074.115	—	—	30.582	253.064	41.821.227	—	—	17,4	39,8	58,8
Omnium	—	11.816	93.534	453.751	23.604.164	—	596	12.080	151.545	2.225.328	—	5.—	12,9	33,4	9,4
Vistula	—	—	114.770	439.683	30.417.994	—	—	38.082	28.747	45.801.466	—	—	33,2	6,5	150,6
Silesia	—	—	—	—	34.548.671	—	—	—	—	6.640.073	—	—	—	—	19,2
Pax	—	4.487	51.584	262.220	35.941.819	—	289	38.763	103.961	832.972	—	6,4	75,1	39,6	2,3
Przezorność	—	—	—	—	10.856.316	—	—	—	—	29.723	—	—	—	—	0,3
Unja	—	—	53.200	244.899	23.832.000	—	—	3.237	84.216	3.481.000	—	—	6,1	34,4	14,6
Mazovia	—	—	—	—	12.204.769	—	—	—	—	572.268	—	—	—	—	4,7
Przyszłość	—	—	—	116.746	19.726.918	—	—	—	5.346	211.432	—	—	—	4,6	1,1
Razem . .	39.124	187.946	1.983.436	8.799.053	1.090.341.948	13.370	24.946	443.403	2.253.897	157.052.767	34,2	13,3	22,4	25,6	14,4
B. Zakłady Wzajemne.															
Krak. Tow. Wzaj. Ubezpieczeń	23.090	114.184	446.324	2.192.720	278.296.990	6.363	33.051	124.732	533.349	122.172.379	27,6	28,9	27,9	24,3	43,9
Snop	4.525	15.046	320.429	1.027.800	61.395.601	1.478	3.681	140.412	334.072	6.430.658	32,7	24,5	43,8	32,5	10,5
Związek Ubezp. Przem. Polsk.	—	—	102.222	567.383	58.764.563	—	—	11.464	209.385	2.845.941	—	—	11,2	37.—	4,9
Vesta	—	5.650	127.223	635.133	162.894.561	—	135	16.003	197.758	26.235.377	—	2,4	12,6	31,1	16,1
Wisła — ludowa	981	2.503	15.523	—	—	235	638	2.656	—	—	24.—	25,5	17,1	—	—
Dnister	2.231	3.903	38.934	263.587	24.594.843	239	1.108	4.455	26.539	797.037	10,7	28,4	11,4	10,1	3,2
Wisła Wz. Ub. Ogn.	654	6.051	47.112	204.323	20.037.720	77	893	6.929	38.343	691.892	11,8	14,8	14,7	18,8	3,4
Białostockie T-wo Wz. Ubezp.	179	893	5.232	21.585	812.405	179	34	1.614	2.637	8.373	10,0	3,8	30,8	12,2	1,2
Farmakon	53	141	530	—	221.998	—	5	63	—	—	—	3,5	11,9	—	—
Razem . .	31.713	148.371	1.103.529	4.912.531	606.968.681	8.671	39.545	308.328	1.342.083	159.181.657	27,3	26,6	27,9	27,3	26,2
Ogółem zakłady prywatne . .	70.837	336.317	3.086.965	13.711.584	1.697.310.624	22.041	64.491	751.731	3.595.980	316.234.424	31,1	19,2	24,3	26,2	18,6
C. Zakłady publiczne.															
P. D. U. W.	20.491	48.922	812.258	6.895.691	1.910.822.238	8.251	13.261	180.779	1.487.172	119.330.309	40,3	27,1	22,3	21,6	6,2
Krajowe Ub. Ogn. w Poznaniu	—	—	—	1.656.050	197.177.566	—	—	—	657.185	48.229.551	—	—	—	39,7	24,5
Razem zakłady publiczne . .	20.491	48.922	812.258	8.551.741	2.007.999.804	8.251	13.261	180.779	2.144.357	167.559.860	40,3	27,1	22,3	25,1	8,3
Ogółem . . .	91.328	385.239	3.899.223	22.263.325	3.705.310.428	30.292	77.752	932.510	5.740.337	438.794.284	33,7	20,2	23,9	25,8	13.—

Nazwa zakładu	ZBIÓR SKŁADKI W tysiącach marek polskich.					SZKODY WYPŁACONE W tysiącach marek polskich.					Stosunek % szkód do składek				
	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923
Tablica IV.															
Ubezpieczenia od kradzieży.															
A. Zakłady Akcyjne.															
Silesia	—	—	—	—	248.216	—	—	—	—	50.933	—	—	—	—	20,5
Warszawskie Tow. Ubezpieczeń	679	5.067	23.264	95.940	10.501.552	54	784	3.356	10.155	358.309	8.—	15,5	14,4	10,6	3,4
Port	—	3.835	25.037	59.970	12.587.702	—	565	6.645	10.949	224.503	—	14,7	26,5	18,3	1,8
Omnium	—	—	—	57.999	1.551.933	—	—	—	11.550	69.036	—	—	—	19,9	4,4
Piast	—	1.939	12.866	54.118	3.165.474	—	292	1.929	9.383	270.906	—	15,1	15.—	17,3	8,6
Polonia	—	—	—	36.699	7.465.925	—	—	—	6.593	117.149	—	—	—	18.—	1,6
Poznański Bank . . .	82	965	7.863	29.294	3.342.000	—	155	3.666	9.485	37.000	—	16,1	46,6	32,4	1,1
Orzeł	—	—	—	—	2.678.047	—	—	—	—	150.189	—	—	—	—	5,6
Przezorność	—	—	—	—	220.268	—	—	—	—	5.229	—	—	—	—	2,4
Razem . .	761	11.806	69.030	334.020	41.761.117	54	1.796	15.596	58.115	1.283.254	7,1	15,2	22,6	17,4	3,1
B. Zakłady Wzajemne.															
Vesta	—	—	4.526	21.216	*) 6.728.326	—	—	52	2.475	116.686	—	—	1,1	11,7	1,7
Krak. T-wo Wzajemnych Ubezp.	268	1.310	4.642	19.592	1.762.075	350	381	891	865	59.260	130,6	29,1	19,2	4,4	3,4
Zw. Ubezp. Przemysłowc. Polsk.	—	—	—	7.103	1.503.418	—	—	—	—	67.914	—	—	—	—	4,5
	268	1.310	9.168	47.913	9.993.819	350	381	943	3.340	243.860	130,6	29,1	10,3	7.—	2,4
Razem . .	1.029	13.116	78.198	381.933	51.754.936	404	2.177	16.539	61.455	1.527.114	39,3	16,6	21,1	16,1	2,9

*) Łącznie z dodatkiem administracyjnym.

Nazwa zakładu	ZBIÓR SKŁADKI W tysiącach marek polskich.					SZKODY WYPŁACONE W tysiącach marek polskich.					Stosunek % szkód do składek				
	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923
Tablica V.															
Ubezpieczenia transportów.															
A. Zakłady Akcyjne.															
Silesia	—	—	—	—	748.001	--	—	—	—	1.812.553	—	—	—	—	242,3
Warszawskie	—	8.698	164.920	654.598	81.914.458	—	1.222	18.551	73.603	12.774.623	—	14.—	11,2	11,2	15,6
Vistula	—	—	1.036	441.287	—	—	—	—	240.144	—	—	—	—	54,4	—
Polonia	—	10.871	97.096	409.489	136.255.216	—	814	33.595	116.446	75.971.298	—	7,5	34,6	28,4	55,8
Polski Lloyd	—	—	54.639	152.447	70.634.725	—	—	14.110	63.738	61.534.168	—	—	25,8	41,8	87,1
Przyszłość	—	—	—	152.447	23.739.824	—	—	—	46.396	4.268.691	—	—	—	30,4	17,9
Piast	—	4.447	25.757	109.316	7.433.462	—	439	8.094	19.919	1.180.658	—	9,9	31,4	18,2	15,9
Omnium	—	—	—	73.136	6.217.722	—	—	—	28.012	12.952.658	—	—	—	38,3	208,3
Orzeł	—	—	6.832	40.884	5.294.274	—	—	1.178	2.361	2.990.016	—	—	17,2	5,8	56,5
Port	—	17.485	37.797	34.806	4.256.680	—	8.985	33.606	42.876	1.167.320	—	51,4	88,9	123,2	27,4
Mazovia	—	—	—	—	2.967.613	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przezorność	—	—	—	—	806.145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	41.501	388.077	2.068.410	340.268.120	—	11.460	109.134	633.495	174.651.985	—	27,6	28,1	30,6	51,3
B. Zakłady Wzajemne.															
Związek Ubezp. Przem. Polsk.	—	—	54.639	152.447	70.634.725	—	—	14.110	63.738	61.534.168	—	—	25,8	41,8	87,1
	—	—	54.639	152.447	70.634.725	—	—	14.110	63.738	61.534.168	—	—	25,8	41,8	87,1
Razem . .	—	41.501	442.716	2.220.857	410.902.845	—	11.460	123.244	697.233	237.186.153	—	27,6	27,8	31,4	57,7

Nazwa zakładu	ZBIÓR SKŁADKI W tysiącach marek polskich					SZKODY WYPŁACONE W tysiącach marek polskich					Stosunek % szkód do składek				
	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923
Tablica VI.															
Ubezpieczenia od gradobicia.															
A. T-wa Wzajemne.															
„Vesta"	—	—	123.708	901.539	43.432.997	—	—	69.582	779.140	35.546.631	—	—	56,2	86,4	81,8
„Ceres" („Snop")	3.194	9.648	87.610	348.738	4.623.423	1.264	6.427	22.876	355.723	3.634.412	39,6	66,6	26,1	102.—	78,6
Krak. T-wo Wzaj. Ubezp. . . .	2.822	3.906	28.784	128.745	45.942.021	1.292	3.513	5.992	83.792	27.686.706	45,8	89,9	20,8	65,1	60,3
Warszawskie T-wo Ubezpieczeń .	—	—	—	—	2.357.633	—	—	—	—	1.289.628	—	—	—	—	54,7
	6.016	13.554	240.102	1.379.022	96.356.074	2.556	9.940	98.450	1.218.655	68.157.377	42,5	73,3	41.—	88.4	70,7
B. Publiczne.															
Polska Dyrekcja Ubezp. Wzajemn.	—	—	—	42.211	1.204.846				23.490	303.562				55,6	25,2
				42.211	1.204 846				23.490	303.562				55,6	25,2
Razem . .	6.016	13.554	240.102	1.421.233	97.560.920	2.556	9.940	98.450	1.242.145	68.460.939	42,5	73,3	41.—	87,4	70,2
Tablica VII.															
Ubezpieczenia szyb.															
A. T-wa Akcyjne.															
„Piast"	—	2.152	15.182	81.578	12.082.192	—	235	2.841	21.968	1.225.885	—	10,9	18,7	26,9	10,1
„Polonia"	—	558	5.915	50.081	12.235.196	—	44	667	11.295	1.564.055	—	7,9	11,3	22,6	12,8
	—	2.710	21.097	131.659	24.317.388	—	279	3.508	33.263	2.789.940	—	10,3	16,6	25,3	11,5
B. T-wa Wzajemne.															
T-wo Wz. Ub. Szyb	—	—	—	80.882	3.479.310	—	—	—	24.899	2.304.174	—	—	—	30,8	66,2
	—	—	—	80.882	3.479.310	—	—	—	24.899	2.304.174	—	—	—	30,8	66,2
Razem . .	—	2.710	21.097	212.541	27.796.698	—	279	3.508	58.162	5.094.114	—	10,3	16,6	27,4	18,3
Tablica VIII.															
Ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej.															
Poznański Bank	—	—	5.674	34.200	2.285.000	—	—	559	3.264	108.000	—	—	9,8	9,5	4,7
„Patria"	—	—	2.902	28.090	11.390.124	—	—	194	776	1.098.172	—	—	6,7	2,8	9,6
„Vesta"	—	—	—	—	20.196.499	—	—	—	—	71.232	—	—	—	—	0,4
	—	—	8.576	62.290	33.871.623	—	—	753	4.040	1.277.404	—	—	8,8	6,5	3,8

Nazwa Towarzystwa	ZBIÓR SKŁADKI W tysiącach marek polskich.					SZKODY WYPŁACONE W tysiącach marek polskich.					Stosunek % szkód do składek				
	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923	1919	1920	1921	1922	1923
Tablica XIII.															
Ubezpieczenia pośrednie.															
A. Tow. Akcyjne															
Warszawskie T-wo Ubezpiecz. .	—	—	817	893.173	39.007.600	—	—	58	333.802	768.251	—	—	7,1	37,4	1,9
„Warta“	—	—	—	1.068.861	?	—	—	—	709.108	?	—	—	—	66,3	
„Lechja“	—	11.541	150.682	621.783	53.246.213	—	1.281	49.088	227.120	9.583.031	—	11,1	32,6	36,5	18.—
„Patria“	2.039	10.694	72.604	271.040	1.113.547	564	1.938	20.360	84.348	183.616	5,2	18,1	28.—	31.1	16,5
„Piast“	—	—	—	65.520	—	—	—	—	32.681	—	—	—	—	49,9	—
„Reas“	—	—	—	—	127.406.943	—	—	—	—	37.088.482	—	—	—	—	29,1
	2.039	22.235	224.103	2.919.377	220.774.303	564	3.219	69.506	1.387.059	47.623.380	5,2	14,5	31.—	47,5	21,5
B. Tow. Wzajemne.															
Związek Ubezp. Przem. Polsk.	—	—	—	143.181	1.263.950	—	—	—	102.087	1.549	—	—	—	71,3	0,1
„Wisła“	—	—	—	41.668	301.157	—	—	—	12.568	3.208	—	—	—	30,2	1,1
„Snop“	—	—	—	39.984	256.923	—	—	—	18.054	40.668	—	—	—	45,2	15,8
				224.833	1.821.030				132.709	45.425				59.—	2,5
Razem .	2.039	22.235	224.103	3.144.210	222.595.333	564	3.219	69.506	1.519.768	47.668.805	5,2	14,5	31.—	48,3	21,4

Ochrona koncesjonowanych zakładów ubezpieczeń.

Poniżej podajemy w streszczeniu artykuł dr. Elemér Kutasi, zamieszczony w № 49-ym czasopisma „Oesterreichische Revue“, którego wywody są całkowicie słuszne i w zastosowaniu do polskich warunków.

„Państwa współczesne są jednostkami nietylko politycznej ale i gospodarczej natury, stosującemi środki ochronne w postaci ceł, zapobiegające szkodliwej konkurencji innych jednostek gospodarczych. Jakkolwiek w wielu wypadkach można być przeciwnikiem zbytniego izolowania się gospodarczego poszczególnych państw, to jednak nie ulega wątpliwości, że całkowite zaniechanie tego rodzaju ochrony nie jest w żadnem państwie możliwe.

Słusznem jest stanowisko, że ubezpieczenia, wskutek swej struktury gospodarczej posiadają charakter międzynarodowy, że podział ryzyk stanowi konieczność życiową dla tej gałęzi gospodarki społecznej. Konsekwencją tego jednak jest jedynie postulat swobody międzynarodowego obrotu reasekuracyjnego, w żadnym zaś razie nie może on dotyczyć bezpośredniego interesu ubezpieczeniowego. Swoboda reasekuracji jest szczególnie ważna w krajach cierpiących na brak kapitału, ona bowiem właśnie umożliwia ochronę krajowej asekuracji bezpośredniej, bez najmniejszego naruszenia zasady bezpieczeństwa ubezpieczonych.

Ochrona krajowych zakładów ubezpieczeń jest sprawą, której nie należy nie doceniać. Zarówno krajowe zakłady ubezpieczeń, jakoteż i koncesjonowane oddziały zakładów zagranicznych, znalazłyby się bowiem w upośledzonem położeniu wobec konkurencji zagranicznych niekoncesjonowanych zakładów, działających za pośrednictwem cichych lub jawnych ajentów lub maklerów ubezpieczeniowych. Powody takiego zjawiska są jasne, albowiem niekoncesjonowane zakłady ubezpieczeń zaoszczędzają całkowicie koszty prawidłowej organizacji, nie ponoszą związanych z nią ogromnych kosztów na wydatki rzeczowe i osobowe, obciążających zakłady krajowe, zaoszczędzają wreszcie również wszystkie podatki i opłaty, ktore w wydatkach koncesjonowanych zakładów ubezpieczeń stanowią bynajmniej nie najmniejszą pozycję. W tych warunkach niema też nic dziwnego w tem, że „kontrabandzie ubezpieczeniowej“ łatwo jest konkurować stawkami premji z działającemi legalnie zakładami ubezpieczeń, co umożliwia jej bez większej trudności wyrywać z portfelu krajowych zakładów ubezpieczeń największe i najlepsze ryzyka. Jeszcze większe straty ponoszą krajowe zakłady ubezpieczeń z tego powodu, że taka nieprawna i rabunkowa konkurencja zmusza je do stopniowego obniżania składek, często poniżej koniecznego poziomu.

Szkody, wyrządzane przez nielegalną konkurencję zakładów zagranicznych, nie dotykają tylko towarzystw ubezpieczeń, odczuwa je również skarb państwa w sposób dotkliwy, ponieważ wszelkie świadczenia skarbowe, które musiałyby być uiszczane przez zakłady krajowe, są dla skarbu całkowicie stracone. Ponadto nawet dochody ajentów, płynące z tych ubezpieczeń, pozostają najczęściej nieopodatkowane, bądź to z tego powodu że zawierający te ubezpieczenia ajenci, przebywają przeważnie zagranicą, bądź też dlatego, że ukrycie tych dochodów wymyka się z pod wszelkiej kontroli i nie przedstawia większych trudności. Wreszcie nie można nie zwrócić uwagi na tę okoliczność, że całkowita premja, należna za zawarte w ten sposób ubezpieczenia, zostaje wywieziona z kraju. Wyżej wyliczone gospodarcze i fiskalne względy spowodowały prawodawstwa wielu krajów do ustanowienia mniej lub więcej daleko sięgających zakazów zawierania takich ubezpieczeń.

W Hiszpanji na zasadzie prawa z 1908 roku ustanowiono zakaz zawierania ubezpieczeń z niekoncesjonowanemi towarzystwami; § 13 tego prawa przewiduje karę w wysokości 100 pezetów za każde nielegalnie zawarte ubezpieczenie. Karze tej podlega przedewszystkiem dyrekcja niekoncesjonowanego towarzystwa, które zawarło ubezpieczenie, jak również ubezpieczony, oraz każdy pośrednik, który przyjmował udział w zawarciu ubezpieczenia. W dziale ubezpieczeń na życie karze podlega również i lekarz, wystawiający świadectwo lekarskie (§ 113).

Austrjackie prawo z 1923 r., przeciwdziałające niepowołanej działalności ubezpieczeniowej, nakłada na każdego zawierającego ubezpieczenie dla niekoncesjonowanego w Austrji zakładu ubezpieczeń, karę pieniężną do wysokości 5 miljonów koron oraz karę aresztu do 3-ch miesięcy.

We Francji ujęto sprawę ze stanowiska fiskalnego: na zasadzie prawa z 20.XI.1923 r. wszystkie ubezpieczenia ryzyk, położonych we Francji, zawarte z niekoncesjonowanemi zakładami ubezpieczeń, podlegają wszelkim podatkom i opłatom, obciążającym krajowe ubezpieczenia, przyczem za wypełnienie tego obowiązku odpowiedzialni są ajenci, względnie sami ubezpieczeni.

Jak z powyższych, niewyczerpujących zresztą przykładów, wynika, w szeregu krajów zdobywa sobie prawo obywatelstwa przeświadczenie o konieczności ochrony koncesjonowanych zakładów ubezpieczeń przed nieuprawnioną konkurencją zagranicy. Wszystkie te jednak normy prawne bynajmniej nie są wystarczające do zapewnienia należytej ochrony. W tym celu należałoby zastosować następujące normy prawne:

1) Zawieranie i pośredniczenie przy zawieraniu ubezpieczeń z niekoncesjonowanemi zagranicznemi zakładami ubezpieczeń powinno być za-

bronione przy jednoczesnem ustanowieniu wysokich sankcji karnych.

2) Sankcje karne obejmować winny nietylko przedstawicieli, ajentów lub maklerów ale również i zainteresowanych, zawierających takie ubezpieczenia.

3) W wypadku bezpośredniego zawarcia ubezpieczenia zagranicą, ubezpieczony powinien być zobowiązany do zgłoszenia takiego ubezpieczenia władzy państwowej oraz do uiszczenia wszelkich przypadających od takiego ubezpieczenia podatków i opłat państwowych.

4) Wszelkie uprawnienia i dogodności, które zapewnia ubezpieczonym zawarcie ubezpieczenia z krajowemi towarzystwami (n. p. ułatwienia kredytowe) nie powinny być przyznawane w wypadku zawarcia ubezpieczenia z niekoncesjonowanemi zakładami ubezpieczeń.

5) Ajenci, maklerzy i inni pośrednicy powinni podlegać ścisłemu nadzozowi ze strony organów państwowych.

Tylko w razie wypełnienia wszystkich wyżej wskazanych postulatów można osiągnąć rzeczywistą ochronę krajowych zakładów ubezpieczeń przed niepowołaną konkurencją zagranicy".

SPRAWOZDANIE

z działalności Związku Polskich Prywatnych Zakładów Ubezpieczeń w 1924 roku.

Ruch członków.

Na początku roku sprawozdawczego do Związku należało 23 Towarzystwa, w ciągu roku zostało przyjęte T-wo „Dnister" we Lwowie.

Ogólne Zgromadzenia.

Zwyczajne Ogólne Zgromadzenie członków Związku odbyło się d. 3 marca 1924 r. pod przewodnictwem p. Dyr. E. Missuny, przy uczestnictwie 12 przedstawicieli tyluż Towarzystw. Porządek obrad obejmował: Przyjęcie nowego członka, sprawozdanie Zarządu, sprawozdanie rewidentów, wybory do Zarządu, zmianę budżetu na rok 1924.

Nadzwyczajne Ogólne Zgromadzenie odbyło się w dniu 7 kwietnia 1924 r., porządek dzienny obejmował sprawy: podatku dochodowego oraz ograniczeń walutowych.

Zarząd.

Zarząd Związku odbył w ciągu 1924 r. 8 posiedzeń, a mianowicie: 4.II, 3.III, 18.III, 21.III, 2.IV, 21.V, 15.VII i 16.XII 1924 r., rozpatrując wszelkie sprawy związane z działalnością Związku.

Biuro Związku.

Skład biura w r. 1924 pozostał bez zmiany. Biuro opracowywało wszystkie memorjały Związku, wydało 56 okólników oraz załatwiało bieżącą korespondencję.

Z ważniejszych spraw, któremi Związek zajmował się w r. 1924 wymienić należy następujące:

Waloryzacja ubezpieczeń.

Z ramienia Związku w pracach Komisji rządowej, powołanej do opracowania projektu rozporządzenia o waloryzacji zobowiązań przedwojennych przyjmowali udział pp. Dyr. S. Srebrny i K. Lubaszek, przedstawiając postulaty Związku.

Ubezpieczanie polskich ryzyk zagranicą.

Wobec coraz częściej zdarzających się wypadków ubezpieczania mienia, znajdującego się na terenie Rzplitej, w niekoncesjonowanych zagranicznych zakładach ubezpieczeń, Związek dwukrotnie występował do Rządu z memorjałami, przedstawiającemi ujemne skutki, płynące zarówno dla zakładów ubezpieczeń, jak i dla Skarbu Państwa. W konkluzji Związek żądał wydania ustawowego zakazu zawierania tego rodzaju ubezpieczeń i opatrzenia go należytemi sankcjami karnemi.

Ubezpieczenia dolarowe.

W związku z wprowadzeniem ubezpieczeń dolarowych Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń wydał szereg przepisów, które niejednokrotnie krępowały towarzystwa, w tej sprawie Związek przedstawił postulaty towarzystw, uzyskując stopniową zmianę przepisów.

Podatek dochodowy.

Ustanowienie przez Ministerstwo Skarbu norm przeliczenia dochodów podatkowych, wywołało konieczność wydania towarzystwom instrukcji i wyjaśnienia, celem jednolitego załatwienia tej sprawy w poszczególnych towarzystwach. W tym celu Związek powołał specjalną komisję buchalteryjną, która na szeregu posiedzeń sprawę wyczerpująco zbadała. Wyniki prac komisji

zostały podane towarzystwom w specjalnym okólniku.

Działalność towarzystw niemieckich na Górnym Śląsku.

W sprawie arbitrażu p. Calondra pomiędzy rządem polskim i niemieckim, odnośnie do dalszej działalności niemieckich zakładów ubezpieczeń na Górnym Śląsku, Zarząd odbył szereg specjalnych posiedzeń, poczem opracowane zostały zasadnicze memorjały w tej sprawie, motywujące opinje Związku. Stanowisko Związku zostało w pełni uwzględnione przez Rząd Polski w pismie procesowem, złożonem p. Calondrowi.

Nowelizacja podatku przemysłowego.

Wobec podjęcia przez Ministerstwo Skarbu nowelizacji podatku przemysłowego Związek opracował odnośny memorjał, złożony w Ministerstwie Skarbu oraz Centralnym Związku.

Projekt ustawy o opłatach stemplowych.

Przedstawiciel Związku w łonie Komisji Centralnego Związku przeprowadził poprawki do projektu nowej ustawy stemplowej, uwzględniające interesy zakładów ubezpieczeń, które to poprawki zostały następnie przyjęte przez referenta ustawy z ramienia Rządu.

Sprawozdanie z wpływów i wydatków.

Zamieszczone będzie w następnym zeszycie „Przeglądu".

Kronika krajowa.

Z Towarzystw

Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń

Ogólna suma składek, zebranych przez Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń w roku sprawozdawczym 1923 wynosi brutto marek polskich 608.417.937.798.

Czysty ogólny zysk za rok sprawozdawczy 1923 wynosi marek polskich 33.318.029.654.11.

Dywidenda wynosi 10 groszy od akcji.

Na zwroty ubezpieczonym przeznaczono sumę Mkp. 4.589.000.000.—

Fundusze rezerwowe i gwarancyjne wynoszą Mkp. 43.079.588.692.—

W roku 1923 Spółka prowadziła operacje w następujących działach ubezpieczeń: ogniowym, kradzieżowym, transportowym i gradowym.

T-wo Ubezpieczeń „Piast"

Walne Zgromadzenie T-wa Ub. „Piast" zatwierdziło bilans i rachunek zysków i strat oraz zaproponowaną wypłatę dywidendy po 1000 marek od akcji.

T-wo Wzajemnych Ubezpieczeń „Snop"

Dnia 24 lipca b. r. odbyło się w 2-im terminie Zwyczajne Walne Zgromadzenia T-wa Wzajemnych Ubezpieczeń „Snop".

Prezes Zarządu scharakteryzował działalność towarzystwa wobec niezwykle trudnych warunków finansowych i gospodarczych roku ubiegłego, z których jednak towarzystwo to wyszło zwycięsko, gdyż stało się możliwem wydzielenie ubezpieczonym w dziale ogniowym 22 % zwrotów.

Przy podziale zysków zebranie jednogłośnie zaakceptowało projekt Prezesa Zarządu złożenia ofiary na Macierz Szkolną i na Instytut Przeciwgazowy w ogólnej sumie 1540645.408 marek.

Walne Zgromadzenie upoważniło Zarząd do przewalutowania majątku T-wa, zgodnie z rozporządzeniem p. Ministra Skarbu, jakie w tej mierze będzie wydane.

Bank Wzajemnych Ubezpieczeń „Vesta" w Poznaniu.

Walne Zgromadzenie Banku Wzajemnych Ubezpieczeń „Vesta" w Poznaniu odbyło się dnia 2 czerwca r. b. P. Dyrektor Wieczorek przedłożył sprawozdanie z działalności instytucji w r. 1923. Zaprowadzenie już w pierwszych miesiącach 1923 r. ubezpieczeń, opartych na złotym obliczeniowym, przyczyniło się do nadzwyczajnego rozwoju wszystkich działów ubezpieczeń uprawianych przez bank „Vesta".

W dziale ubezpieczeń na życie łącznie z ludowemi zawarto nowych ubezpieczeń 4483 na ogólną sumę mkp. 1.431.547.656.594.—. Ogólny stan na dzień 31 grudnia 1923 r. obejmuje 26.949 polis na łączną sumę mkp. 1.190.511.300.708.— W dziale ubezpieczeń od wypadków, odpowiedzialności cywilno-prawnej i autokasko było w końcu roku 12.377 ubezpieczeń z składką roczną marek pol. 62.645.714.067.26. Należy podkreślić szczególny rozwój tego działu ubezpieczeń. W bilansie wstawiono wartość nieruchomości (pięć domów w różnych miastach Polski) na łączną kwotę Mkp. 4000. Świadczy to najlepiej o sile finansowej Instytucji. Czysty zysk w wysokości mkp. 2.760.360.000.— podzielono w myśl propozycji Zarządu w sposób następujący: dla ubezpieczonych na życie wydzie-

lono dywidendę w wysokości 14%. Natomiast zysk, osiągnięty w dziale ubezpieczeń od wypadków, odpowiedzialności prawnej i auto-kasko przekazano do funduszu wyrównawczego ze względu na czteroletni dopiero okres istnienia tego działu.

Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń od Ognia i Gradobicia „Vesta".

Dnia 2 czerwca r. b. odbyło się Walne Zgromadzenie T-wa Wz. Ub. od Ognia i Gradobicia „Vesta" w Poznaniu. P. Dyrektor Wieczorek przedłożył ogólne sprawozdanie z działalności Towarzystwa. I tutaj mimo katastrofalnej dewaluacji oraz nieprzewidzianych częstych zmian odnośnych rozporządzeń Ministerstwa Skarbu, należy podkreślić pomyślny rozwój Instytucji.

Dział ogniowy wykazuje cyfrę składek z ubezpieczeń bezpośrednich wraz z dodatkiem i kosztami ubocznemi mkp. 115.192.802.638.63, z ubezpieczeń pośrednich 32.820.904.000.— mkp. Dział kradzieżowy, szczególnie dobrze się rowijający, zyskał 6572 nowych polis, przyczem tytułem składek z należnościami ubocznemi zabrano w roku sprawozdawczym 1923 mkp. 6.992.789.247.10. Niemniej korzystnie przedstawia się stan ubezpieczeń od gradobicia wykazujący w roku 1923, 24.753 prawomocnych polis na sumę mk. 1.050.193.037.927. Odszkodowań w dziale ogniowym wypłacono mkp. 3.736.978.577.50, w dziale kradzieżowym mkp. 116.685.765.— i w dziale gradowym marek pol. 41.631.663.222. Z czystego zysku w wysokości 4.669.868.000.— przeznaczono 5% na dywidendę dla posiadaczy certyfikatów, 30% na amortyzację certyfikatów i 35¹/₄ na dalsze zwroty dla ubezpieczonych.

Walne zebranie upoważniło Radę Nadzorczą i Zarząd do zwaloryzowania majątku Towarzystwa na złote, o ile upoważnienie takie ustawowo będzie dopuszczalne.

Poznańsko-Warszawski Bank Ubezpieczeń

Poznański Bank Ubezpieczeń przejął towarzystwo ubezpieczeniowe "Unja" w Warszawie w drodze fuzji ze wszystkiemi aktywami i pasywami z wykluczeniem likwidacji i w związku z tą fuzją podwyższył kapitał akcyjny na 50.000.000 mk. i zmienił swą firmę na Poznańsko-Warszawski Bank Ubezpieczeń. Walne Zgromadzenie w dniu 7 lipca r. b. przyjęło bilans i obrachunek zysków i strat obu Towarzystw i w myśl propozycji Zarządu i Rady Nadzorczej zgodziło się, ażeby czysty zysk obu Towarzystw przenieść niepodzielony na rok 1924.

Towarzystwo Ubezpieczeń „Mazovia".

Walne Zgromadzenie T-wa „Mazovia" postanowiło podwyższyć kapitał zakładowy zgodnie z oczekiwanem rozporządzeniem władz.

T-wo Wzajemnych Ubezpieczeń „Dnister".

Walne Zgromadzenie Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń „Dnister" odbyło się we Lwowie dnia 29 maja r. b.

Dyrektor Dr. Stefan Fedak złożył sprawozdanie z działalności za rok 1923. Po odczytaniu sprawozdania Komisji rewizyjnej przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności i zatwierdzono przedłożone zamknięcie rachunkowe i bilans, jakoteż udzielono Radzie Nadzorczej i Dyrekcji absolutorjum za ubiegły rok administracyjny. Następnie Walne Zgromadzenie uchwaliło wszystkie wnioski Rady Nadzorczej w sprawie zmiany statutu Towarzystwa i w sprawie rozdziału bilansowej nadwyżki za rok 1923. W końcu przeprowadzono dopełniające wybory 6 członków i 5 zastępców Rady Nadzorczej i 3 członków i 1 zastępcy Komisji Rewizyjnej.

Towarzystwo Ubezpieczeń na życie „Varsovia".

Dnia 17 lipca b. r. odbyło się zwołane w 2-im terminie Zwyczajne Walne Zgromadzenie akcjonarjuszy T-wa Ub. „Varsovia".

Ubiegły rok sprawozdawczy był niezwykle ciężki dla towarzystw ubezpieczeń na życie.

Katastrofalny spadek marki polskiej, który szczególnie jaskrawo zaznaczył się w ostatnich miesiącach ubiegłego roku, sprawił, że uchwalone na poprzedniem z maja 1923 r. Walnem Zgromadzeniu podwyższenie kapitałów Spółki—zakładowego i obrotowego do łącznej wysokości 600 miljonów mkp. nie mogło być w ciągu tegoż 1923 r. wprowadzone w czyn. Zanim bowiem zdążono przeprowadzić niezbędne formalności, fundusz powyższy zmalał do sumy, którаby zaledwie pokryć mogła koszta ogłoszenia zmian w statucie. Oczywiście, wykonanie uchwały Walnego Zgromadzenia w tych warunkach musiało być wstrzymane.

Normalnie rzecz biorąc, fundusz organizacyjny i procenty od kapitału zakładowego winny starczać na pokrycie niedoborów, nieuniknionych w ciągu pierwszych lat w interesie życiowym. Towarzystwo Ubezpieczeń „Varsovia" prowadzące wyłącznie dział ubezpieczeń na życie, aczkolwiek mające już za sobą 3 lata działalności, wobec niebywałego spadku marki polskiej, znalazło się w takich właśnie warunkach, jakby rozpoczynało dopiero swoje operacje. Cały bowiem pozyskany dotąd pokaźny już portfel ubezpieczeń, opiewających na marki polskie, stopniał pod względem faktycznej swej wartości do nieznacznej sumy, akwirowanie zaś ubezpieczeń w złotych mogło się rozpocząć dopiero od drugiej połowy roku ubiegłego.

W takich warunkach rok sprawozdawczy został zamknięty deficytem 21.409.098.009. mp. co po przewalutowaniu równa się 19.115.27. zł. Wobec odnośnych przepisów Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń deficyt ów został całkowicie po-

kryty przez akcjonarjuszy towarzystwa. Jednocześnie z tem postanowiono przystąpić do podwyższenia kapitału zakładowego Spółki.

Walne Zgromadzenie przyjęło bilans za 1923 r. i zatwierdziło przewidywane na rok 1924 wydatki.

Tow. Ubezpieczeń „VITA“.

Dnia 22 lipca 1924 r. odbyło się Walne Zgromadzenie akcjonarjuszy T-wa Ub. „VITA“.

Zgromadzenie to zatwierdziło jednomyślnie bilans za rok 1923, projektowany podział zysków, oraz budżet na rok 1924. Następnie upoważniło Zarząd z pełnią praw Walnemu Zgromadzeniu przysługujących, do przeszacowania i przewalutowania majątku i kapitałów Towarzystwa zgodnie z postanowieniami rządowemi, jakie w tym względzie wydane zostaną, oraz do zmiany dotychczasowych akcji,—na akcje w walucie złotowej, do określenia stosunku dotychczasowych akcji do nowych i określenia przyszłej nominalnej ich wartości, do ewentualnego zcalenia wypuszczonych dotychczas akcji, do załatwienia wszelkich w tym celu potrzebnych formalności u odnośnych władz i przeprowadzenia odpowiednich zmian w Statucie,—jak również uchwaliło jednomyślnie upoważnić zarząd do przejścia rachunkowości Towarzystwa na nową walutę polską i do zestawienia bilansów w tejże walucie.

Osobiste.

Jubileusz p. A. Czerwińskiego.

W pierwszej połowie lipca b. r. obchodził 25-letni jubileusz swej pracy zawodowej na polu asekuracyjnem p. Arpad Czerwiński, Dyr. i Członek Zarządu Banku Wzajem. Ubezp. „Vesta“ w Poznaniu.

Jubilat rozpoczął karjerę — po ukończeniu studjów we Wiedniu—w Krakowskiem Tow. Ubezp. w roku 1899, przechodząc tamże kolejno wszystkie szczeble urzędnicze. Dzięki dużej pracowitości i odbytym kursom zagranicznym, zdobywa bardzo gruntowną wiedzę fachową, którą też niejednokrotnie dzieli się na łamach krajowych i zagranicznych pism fachowych. Przez „Vestę“ zaangażowany zostaje w roku 1920, w charakterze naczelnego matematyka z tyt. wicedyrektora, lecz już w niespełna rok później zostaje mianowany dyrektorem i obejmuje w Veście dział ubezpieczeń od odpowiedzialności prawnej, wypadków i auto-casco. W tej też instytucji i na tem stanowisku wypadło mu święcić ów jubileusz, którego obchód, dzięki staraniom Rady Nadzorczej, Zarządu oraz współpracowników obu Vest, był dla niego dowodem szczerego uznania i życzliwości, jakiemi się w instytucjach cieszy, a z okazji którego obok ustnie złożonych mu życzeń, wpłynął też pokaźny stos depesz gratulacyjnych z najszerszych kół świata asekuracyjnego.

Jubileusz p. W. J, Piątkiewicza.

W październiku 1924 r. obchodzono w T-wie Ubezpieczeń „Polonia“ jubileusz Dyrektora Zastępcy p. W. J. Piątkiewicza.

Jubilat urodził się 27.XI 1872 r. w Kaliskiem.

Wykształcenie średnie otrzymał w gimnazjum filologicznem w Kaliszu, poczem poświęcił się studjom teologicznym i filozoficznym.

Celem dalszego kształcenia się w tym kierunku wyjechał do Rzymu, a następnie do Fryburga Szwajcarskiego, gdzie poświęcił się wyłącznie studjom filozoficznym, warunki materjalne nie pozwoliły mu jednak na ukończenie kształcenia się w umiłowanym kierunku. Powróciwszy do kraju zaczął pracować na drodze pedagogicznej, wreszcie, idąc za namową ówczesnego Dyrektora Petersburskiego Towarzystwa Ubezpieczeń, rozpoczął pracę na drodze ubezpieczeniowej w dn. 13 października 1899 roku w Petersburskiem T-wie, gdzie pozostawał w ciągu lat sześciu.

W 1905 roku został zaangażowany na stanowisko inspektora-likwidatora w Tow. Ubezp. „Salamandra“, gdzie jednocześnie pełnił obowiązki szefa działu ogniowego do lipca 1911 roku.

W lipcu 1911 roku przeszedł na stanowisko pełnomocnika Zarządu Rosyjskiego T-wa Transportów i Ubezpieczeń w Warszawie, na krórem to stanowisku pozostawał do chwili utworzenia się Tow. Ub. „Polonia“ w Warszawie, przy powstaniu i organizacji którego zaczął pracować od 13 października 1917 roku, naprzód jako Inspektor Główny T-wa, następnie jako Vice-Dyrektor, wreszcie jako Dyrektor Zastępca, na którem to stanowisku pozostaje do chwili obecnej.

W ciągu całego czasu pracy ubezpieczeniowej zmuszony był poznać się z dziedziną przemysłu i handlu oraz z warunkami tychże w naszym kraju. Nabył przytem pewną sumę wiadomości technologicznych, towaroznawczych, buchalteryjnych, bankowych, prawno-ustawowych i t. p.

Prowadził też studja ekonomji społecznej w zakresie potrzebnym do teorji nauk ubezpieczeniowych, skutkiem czego w r. 1916 na zaproszenie ówczesnego Dyrektora Wyższej Szkoły Handlowej, a obecnego Ministra Wyznań Rel i Ośw. Publ. p. Bolesława Miklaszewskiego brał udział w opracowaniu programu i zakresu nauk wydziału ubezpieczeniowego tejże Szkoły, a w październiku tegoż 1916 roku Magistrat m. stoł. Warszawy powierzył mu napisanie nowej ustawy dla ubezpieczeń nieruchomości m. stoł. Warszawy, co jednak z powodu okoliczności wojennych skończyło się tylko na zebraniu pewnych materjałów. Czas wolny od pracy zawodowej poświęcał na pracę oświatową w czytelnictwie m. stoł. Warszawy, w czasie wojny zaś pracował również honorowo jako członek Komisji Finansowo-Budżetowej przy

Delegacji Pomocy dla ludności m. stoł. Warszawy, przy sprawdzaniu budżetów i kontroli działalności sekcji i okręgów w skład powyższej Delegacji wchodzącej.

Jubileusz p. J. Bobińskiego.

Dnia 9/X 1924 r. obchodzono uroczyście w Warszawskiem Towarzystwie Ubezpieczeń 50-letni jubileusz pracy jednego z najstarszych pracowników, wice-dyrektora Towarzystwa p. J. Bobińskiego. Nastrój podczas uroczystości był niezwykle serdeczny, gdyż p. J. Bobiński umiał zyskać sobie szczerą sympatję, czy to wśród starszych pracowników, z którymi łączyły go lata wspólnej pracy, czy też wśród młodszych, którym zawsze służył radą i wskazówkami.

Kronika zagraniczna.

Ubezpieczenie na kredyt.

W 37-ym numerze czasopisma „Oesterreichische Revue" znajdujemy poniżej przytoczony artykulik, charakteryzujący stosunki inkasowe w Austrji:

„(Ubezpieczenie na kredyt). Obecne przesilenie gospodarcze i spowodowany przez nie brak gotówki odbiły się również bardzo ujemnie na stosunkach ubezpieczeniowych, tak, że dziś niepodobna jeszcze przewidzieć skutków dalszego trwania takiego stanu rzeczy. Mamy tu na myśli udzielanie przez zakłady ubezpieczeń zwłoki w zapłacie składki przez ubezpieczonych. Jakkolwiek i przed wojną w dziale ubezpieczeń gradowych przyjęte było przyjmowanie od rolników weksli na poczet składki, która uiszczona była po zbiorach ubezpieczonych zbóż, to jednak praktyka ta, w tym dziale ubezpieczeń uzasadniona, nigdy nie była przenoszona na inne działy ubezpieczeń. Wprost przeciwnie, wszystkie zakłady ubezpieczeń, a w szczególności towarzystwa ogniowe, z całą ścisłością przestrzegały zasady, że ubezpieczenie nabiera mocy dopiero z chwilą uiszczenia składki przez klijenta. Obecnie jednak weszło w zwyczaj wielotygodniowe a nawet kilkomiesięczne zaleganie z opłatą polis ogniowych i kradzieżowych, a wielu nawet wybitnych kupców i przemysłowców, licząc na ustępliwość zakładów ubezpieczeń, wyjednało sobie prawo opłacania składki ratami. Szybkie rozpowszechnienie się tej zgubnej praktyki przedewszystkiem przypisywać należy zbytniej ustępliwości towarzystw ubezpieczeń, które ze względów konkurencyjnych, t. j. z obawy przed utratą ubezpieczeń na korzyść ustępliwszych konkurentów, stopniowo coraz bardziej przychylały się do żądań ubezpieczonych. Takie postępowanie jednak nie może pozostać bez zgubnych następstw w przyszłości. Ubezpieczenie ogniowe jest przecież koniecznością dla każdego kupca i przemysłowca, na zaspokojenie której musiałby w każdym razie znaleźć niezbędne środki pieniężne. Naturalnie, iż każdemu wygodniej jest korzystać z kredytu, niż gotówką zapłacić za ubezpieczenie swego mienia, nie są to jednak względy, które mogłyby być brane pod uwagę przez towarzystwa ubezpieczeń. Pomijając fakt, że w razie szkody od towarzystw wymagane jest niezwłoczne zlikwidowanie jej i wypłacenie odszkodowania w gotówce, tolerowanie ubezpieczenia na kredyt powoduje dla towarzystw nietylko utratę procentów, ale i cały szereg zbędnych wydatków manipulacyjnych i kontrolnych, a przytem podnosi ryzykowność prowadzenia interesu".

Tout comme chez nous!

Nadzwyczajne przyczyny pożarów.

W jednem z zagranicznych czasopism znajdujemy artykuł poświęcony sprawie nadzwyczajnych przyczyn pożarów. Autor przytacza fakty wybuchu pożarów, wynikłych nie z powodu nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, a z przyczyn na razie nieraz trudnych do zbadania. Między innemi opowiada fakt, kiedy w miesiącu lutym, w śliczny słoneczny dzień, w mieszkaniu podczas obiadu zatlił się obrus a nawet serweta wełniana pod obrusem. Po bliższem zbadaniu okazało się, że na stole stała karafka ze rżniętego szkła, padały na nią promienie słońca, wypukłe szkło odegrało rolę soczewki t. zw. zbierającej, co wywołało zatlenie się obrusa. Podobny wypadek zdarzył się w innem mieście: w miesiącu grudniu zapaliły się futrzane rękawiczki, rolę soczewki zbierającej odegrał pęcherz, rozciągnięty w oknie zamiast szyby. Bywają wypadki zapalania się przedmiotów w witrynach sklepów. Kilka lat temu w Anglji wybuchł duży pożar, powstały skutkiem zapalenia się celluloidowych drobiazgów, leżących na wystawie.

Przeglądając statystykę pożarów lasów znajdujemy zwykle rubrykę— przyczyny niewyjaśnione. Jeden z inspektorów ubezpieczeniowych francuskich zwrócił już kilka lat temu uwagę, czy nie należałoby szukać przyczyny niejednego pożaru lasu w zogniskowaniu się promieni słonecznych w kawałku szkła z rozbitej np. butelki, rzuconej niedbale na skraju lasu.

Poruszona przez autora powyższa kwestja pozostawia szerokie pole do badania nietylko przyczyn powstawania t. zw. niewyjaśnionych pożarów, ale i sposobów zapobiegania tego rodzaju niebezpieczeństwom ognia.

Finlandja.

Ubezpieczenia lasów od ognia.

Prawdziwem bogactwem Finlandji są lasy. Wartość rocznej produkcji finlandzkiego przemysłu leś-

nego wynosi przeciętnie 100.000.000 dolarów. Nic dziwnego, że sprawa zabezpieczenia lasów od ognia jest w Finlandji bardzo poważnie traktowana, zwłaszcza przez właścicieli prywatnych. Dodać trzeba, że własność prywatna leśna wynosi 60% wszystkich lasów. Sprawą ubezpieczeń lasów od pożarów interesowano się i w innych krajach, jak np. w Niemczech, Norwegji i Szwecji, potworzyły się tam nawet specjalne towarzystwa. W Finlandji w r. 1914 powstało towarzystwo „Omsesidiga Forsakrings Anstalten Sampo" w skróceniu zwane „Sampo".—

„Sampo" przyjmuje ubezpieczenia wszelkich lasów, a także niektórych przetworów produkcji leśnej. Przy ubezpieczeniach tych uwzględniane są trzy kategorje ubezpieczeń: zagajników, lasu wysokopiennego i przetworów drzewnych.

Las się ubezpiecza w 75% rzeczywistej jego wartości, tak, że i właściciel ponosi ryzyko w 25%. Składka przy ubezpieczeniach rocznych wynosi przeciętnie (na każde 1000 dolarów sumy ubezpieczonej): dla zagajników — 1,25—2,00 dolarów; dla lasu wysokopiennego — 0,75—1,10 dol.; dla przetworów drzewnych — 4,50—5,75 dol. Jeżeli czas ubezpieczenia jest krótszy niż rok, to wówczas składka wynosi przeciętnie $^1/_{10}$ składki rocznej za każdy miesiąc. Oprócz rocznej składki nowo ubezpieczeni muszą wnieść w pierwszym roku ubezpieczenia t. zw. wpisowe, po 10 centów od każdych 10 dolarów sumy ubezpieczonej.

Niskość składek tłómaczy się tem, że „Sampo" założone zostało na zasadach wzajemności. Właściciel polisy jest jednocześnie udziałowcem, zainteresowanym w rozwoju instytucji. W razie strat obowiązany jest w celu pokrycia deficytu do wpłacenia sumy nie przewyższającej jednak trzykrotnej rocznej składki. Praktyka wykazała, że składki, chociaż małe, ale są zupełnie wystarczające. Dochód przelewa się do kapitału rezerwowego towarzystwa. W razie, jeżeli fundusz rezerwowy dojdzie 2% sumy, za którą towarzystwo odpowiada, walne zgromadzenie rozstrzyga, czy powiększać fundusz rezerwowy w dalszym ciągu, zaś jeżeli udziałowcy nie zgadzają się na to, wówczas zmniejsza się stopę taryfową, dzięki czemu ubezpieczenie staje się jeszcze tańsze.

Zwykle ubezpiecza się cały las, klijent może jednak ubezpieczyć część lasu, łatwiej podlegającą ogniowi; składka wtedy jest zawsze większa Wolno też klijentowi ubezpieczyć tylko zagajnik, lub też tylko las wysokopienny, albo jedno i drugie.

Ubezpieczenia od nieurodzajów w Ameryce.

Jednem z najważniejszych zagadnień gospodarki rolnej jest ubezpieczenie urodzajów. Ameryka, która zwykle przoduje we wprowadzaniu w życie nowych projektów, tak i w tym wypadku wyprzedziła inne kraje w zastosowywaniu ubezpieczeń urodzajów. Zagadnieniem tem interesują się tam coraz szersze warstwy ludności. Idea ta popularyzowana jest też za pomocą prasy.

W jednem z pism amerykańskich znajdujemy dłuższy artykuł Th. K. Meloy poświęcony tym sprawom.

Autor wyraża przekonanie, że w najbliższej przyszłości ubezpieczenia urodzajów będą w szerokiej mierze wprowadzone w życie, bowiem towarzystwa ubezpieczeń, prowadzące ten dział, rozumiają ważność jego i gotowe są do poniesienia większych nawet strat, aby tylko nabyć niezbędne w tym kierunku doświadczenie. Niedawno jedno z takich towarzystw straciło w tym dziale do 2 miljonów dolarów, a jednak nie zaprzestało swej działalności w tym kierunku rozwijać, prowadząc go wciąż, choć na mniejszą skalę. W roku bieżącym w Ameryce północnej prawie wszędzie w tej lub innej formie starano się ubezpieczać urodzaje od strat, nie mówiąc już o ubezpieczeniu od gradobicia, które dawno już jest tam bardzo rozpowszechnione.

Jeżeli zastanowimy się, jak wielkie kapitały rok rocznie pochłania przemysł rolny, ilu drobnych rolników bywa co roku z powodu nieurodzajów zupełnie zrujnowanych, to zrozumiemy, jak ogromną usługę oddać może wprowadzenie ubezpieczeń urodzajów. Naturalnie, nie usuną one całkowicie szkód, spowodowanych niedbalstwem lub nieumiejętnością właścicieli, częściowo jednak je zmniejszą.

Na kongresie Stanów Zjednoczonych A. P. w roku 1923 poruszono sprawę, czy państwo samo nie powinno zorganizować akcji ubezpieczeniowej w tym kierunku i na podstawie zebranego materjału wydać odnośne ogólne zarządzenia, projekt ten jednak nie został przyjęty. W b. roku podniesiono znów tę samą kwestję ale i tym razem skończyło się li tylko na projekcie, tak że prywatne towarzystwa zmuszone są same zdobywać doświadczenie nieraz kosztem wielkich ofiar.

Rolnicy odnoszą się sympatycznie do akcji towarzystw ubezpieczeń, tylko żądania ich są tak wygórowane, że gdyby towarzystwa zechciały się do nich stosować, wydałyby tem samem wyrok zagłady na siebie.

Ubezpieczanie przewidywanego zysku z urodzajów zależnego od wahania się cen zboża i innych ziemiopłodów, byłoby zgubne, nierzadko bowiem nieuczciwi rolnicy niszczyliby sami zboże przed zbiorem, by uchylić się od pracy a otrzymać odszkodowanie. Ubezpieczać więc należy jedynie kapitał istotnie włożony w gospodarkę.

Do niedawna jeszcze amerykańskie towarzystwa ubezpieczeń od gradobicia ubezpieczały zasiewy w pełnej ich wartości, a rolnikom przysługiwało prawo ubezpieczać się jednocześnie w kilku towarzystwach. Jeżeli więc np. zasiewy ubezpieczono w sumie 15 dolarów od 1 akru ziemi, daj-

my na to w 4 towarzystwach, to w razie gradu rolnik otrzymał 60 dolarów z każdego akru, tak że nieraz grad był dla właściciela zjawiskiem bardzo pożądanem. Obecnie wprowadzono specjane klauzule w/g których suma ubezpieczenia, a tem samem i odszkodowania, nie może przewyższać w żadnym wypadku wartości całego ubezpieczonego zbioru; powinna być o tyle mniejszą by w razie gradu stratę ponosiło nietylko towarzystwo ubezpieczeń, ale i właściciel, tak jednak, by go to nie rujnowało.

Stwierdzono na podstawie danych statystycznych, że przeciętna cyfra strat od nieurodzajów w Stanach Zjednoczonych w latach 1909—1919 wynosiła 2.620.000.000 dolarów. Jest to co prawda czysto teoretyczne obliczenie nieosiągniętego spodziewanego zysku, jeżeli więc choć część tych strat byłaby wyrównana, miałoby to ogromny wpływ na polepszenie się stanu ekonomicznego Ameryki.

Straty w dziale rolnym, jak wiadomo bywają spowodowane różnemi przyczynami. Poniższe dane wykazują straty w zbiorach pszenicy w latach 1909—1919. 1) z powodu braku wilgoci—12,38%, 2) nadmiaru wilgoci — 2,03%, 3) zalewy — 0,33%, 4) przymrozki—0,07%, 5) grad — 1,1%, 6) gorące i suche wiatry—2,02%, 7) huragany i ulewy—0,26%, 8) różne szkodniki (zwierzęta i owady) — 0,19%, 9) niewyjaśnione przyczyny—0,80%. Ogólna suma rocznych strat dla pszenicy wynosi przeciętnie 28,77%. Dla kukurydzy wynosi ona przeciętnie—31,99% owsa—24,52%, jęczmienia—28,65%, lnu—36,44% ryżu — 19,04%, kartofli —30,12%, tytoniu—20,50%, siana—20,35%, bawełny—35,49%.

Jeżeli obliczymy to w/g amerykańskiej miary „bushel" („bushel" równa się 36$^1/_3$ litra) to przeciętnie straty roczne wynosiły: dla kukurydzy—1.345.600 buszli, pszenicy — 301.200.000, owsa—414.300.000, jęczmienia—74.100.000, lnu—10,200.000 ryżu — 7.400.000, kartofli — 164.800.000, tytuniu—296.300.000 funtów, siana—20.414.000 ton, bawełny—3.731.000.000 funtów.

Pierwsze próby wprowadzenia ubezpieczeń urodzajów na szerszą skalę poczyniły w roku 1917 w Ameryce niektóre towarzystwa ubezpieczeń od ognia, które połączyły się w celu ubezpieczenia zboża. Przy zasiewach ryżu, owsa, jęczmienia określano zbiór sumą 7 dolarów od akra ziemi Rolnicy zgodzili się na te warunki bardzo chętnie. Rolę ajentów spełniały banki. W roku tym panowała straszna susza, tak że większość towarzystw na pokrycie strat musiało poświęcić całkowity zbiór składki, niektórym zabrakło pieniędzy, tak, że wycofały się ze związku. Przyczyną był naturalnie brak doświadczenia i danych statystycznych, na podstawie których możnaby wydać odnośne zarządzenia i ustalić stopę taryfową.

Szybki rozwój w dziedzinie meteorologji ułatwi obecnie zadanie towarzystw ubezpieczeń. Mimo to jednak towarzystwa ubezpieczeń muszą się odpowiednio zabezpieczyć finansowo albo być zagwarantowanemi przez państwo. Prawdopodobnie będą wprowadzone specjalne zastrzeżenia na wypadek nadzwyczajnych okoliczności, przy których towarzystwa będą zwolnione od wypłaty odszkodowania.

Rozwinięcie ubezpieczeń urodzajów, które opierać się winno na obliczeniach zmusi rolników do zaznajamiania się ze statystyką i ogólnym ruchem ekonomicznym, zależnym od rozwoju rolnictwa.

BILANS Warszawskiego Towarzystwa Ubezpieczeń
w dniu 31 grudnia 1923 roku.

Stan Czynny.

		Marki p.	i fen.
1. Kasa		765.049.843	—
2. Instytucje kredytowe		27.789.840.104	03
3. Papiery publiczne z kuponami bieżącemi		14.632.050.704	—
4. Nieruchomości		185.977.314	53
5. Pożyczki hypoteczne		52.845.747	—
6. Rezerwa składek należna od Towarzystw Ubezpieczeń		127.178.959	84
7. Dłużnicy:			
a) Oddziały i Ajenci Towarzystwa	Mk. 371.929.577.003.82		
b) Towarzystwa Ubezpieczeń	„ 41.563.625.911.39		
c) Różne należności	„ 13.883.662.562.46	427.376.865.477	67
8. Papiery procentowe i akcje, stanowiące kaucje:			
a) Członkowie Rady Towarzystwa	Mk. 1.050.000.—		
b) Ajentów Towarzystwa	„ 376.156.—	1.426.156	—
9. Papiery procentowe Kasy Przezorności i Pomocy		2.103.704	—
		470.933.338.010	07

Stan Bierny.

		Marki p.	i fen.
1. Kapitał Zakładowy		60.000.000	—
2. Kapitał Zapasowy		30.000.000	—
3. Fundusz wyrównawczy		30.000.000	—
4. Fundusz organizacyjny		432.000	—
5. Fundusz na umorzenie aktywów niepewnych		1.000.000	—
6. Fundusz na umorzenie wartości domów		54.669	06
7. Rezerwa na pokrycie różnicy kursu papierów publicznych		191.426	59
8. Składki rezerwowe na udział Towarzystwa		33.615.097.307	—
9. Rezerwa na nieuregulowane szkody na udział Towarzystwa		9.392.867.958	—
10. Rezerwa składek przypadająca Towarzystwom Ubezpieczeń		31.333.163.925	21
11. Fundusz na zwroty ubezpieczonym		63.916.580	94
12. Długi hipoteczne		2.384.240	—
13. Dywidenda niepodniesiona		3.293.983	98
14. Podatek od ubezpieczeń		7.731.515.646	21
15. Wierzyciele:			
a) Towarzystwa Ubezpieczeń	Mk. 219.920.202.043.47		
b) Instytucje kredytowe	„ 2.366.826.50		
c) Różni	„ 135.425.291.889.--	355.347.860.758	97
16 Kaucje:			
a) Członków Rady Towarzystwa	„ 1.050.000.—		
b) Ajentów Towarzystwa	„ 376.156.—	1.426.156	—
17. Kasa Przezorności i Pomocy		2.103.704	—
18. Zyski i straty		33.318.029.654	11
		470.933.338.010	07

Warszawa, dnia 17-go Maja 1924 roku.

Prezes Rady: **Leopold bar. Kronenberg.**

Wiceprezesi Rady: **Kazimierz Natanson**, **Karol Wilhelm Scheibler**

Członkowie Rady: **Aleksander Czajewicz, Samuel Dickstein, Józef Dziekoński, Michał Karsk Jerzy Kowalewski, Henryk Potocki, Andrzej Rotwand, Marjan Sokołowski Andrzej Świętochowski, Tadeusz Szuldrzyński, Antoni Wieniawski.**

Dyrektor Naczelny: **Jan Adam Jeziorański.**

Główny Księgowy: **Edward Miński.**

BILANS Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń „S N O P” za rok 1923.

Stan Czynny.

	MARKI i FENIGI			
1. Kasa	—	—	1.292.480.368	17
2. Instytucje kredytowe	—	—	5.787.460.130	68
3. Papiery procentowe z kuponami bieżącymi . .	—	—	13.479.115.990	50
4. Nieruchomości	—	—	23.182.962	—
5. Ruchomości	—	—	173.032.973	31
6. Rezerwa składek, należna od Towarzystw Ubezpieczeń — dział ogniowy	—	—	795.000	—
7. Dłużnicy:				
a) Reprezentacje i Ajentury	29.040 028.901	50		
b) Oddziały	21.616.048.058	64		
c) Towarzystwa Ubezpieczeń	272.263.061	45		
d) Różne należności	245.268.875	—	51.173.608.896	59
8. Fundusz stypendjalny im. ś. p. Stanisława Dzierzbickiego				
a) papiery procentowe	2.016.000	—		
b) Bank Ziemiański na r-ku złotowym . . .	57.581.250	—	59.597.250	—
9. Papiery procentowe i weksle, stanowiące kaucje Ajentów Towarzystwa	—	—	141.640	—
10. Papiery procentowe Kasy Przezorności . . .	—	—	65.100.083	10
			72.054.515.294	35

Stan Bierny.

	MARKI i FENIGI			
1. Kapitał dla ubezpieczeń bezpośrednich				
dział ogniowy	70.216.467	52		
dział gradowy	15.662.796	—	85.879.263	52
2. Kapitał rezerwowy dla ubezpieczeń pośrednich:				
dział ogniowy	—	—	11.403.134	43
3. Kapitał wyrównawczy:				
dział ogniowy	2.082.776.241	15		
dział gradowy	103.151.164	—	2.185.927.405	15
4. Fundusz na umorzenie wartości domów . . .	—	—	1.055.318	—
5. Fundusz na wątpliwe należności:				
dział gradowy	—	—	44.582	—
6. Rezerwa na różnicę kursu walut:				
dział gradowy	—	—	408.484	—
7. Składki rezerwowe na udział Towarzystwa				
od ubezpieczeń od ognia	7.175.910.215	—		
od ubezpieczeń reasekuracji pośredniej . . .	61.104.936	—	7.237.015.151	—
8. Rezerwa na nieuregulowane pogorzele na udział T-wa:				
w dziale ubezpieczeń od ognia	262.487.688	60		
w dziale ubezpieczeń reasekuracji pośredniej .	15.000.000	—	277.487.688	60
9. Zwroty niepodniesione:				
dział ogniowy	119.063.840	24		
dział gradowy	849.638	—	119.913.478	24
10. Długi hipoteczne	—	—	133.971	80
11. Opłata stemplowa:				
od ubezpieczeń				
pozostałość z 1922 r. 17.538.651,09				
pobrano w 1923 r. 2.678.631.820.— 2.696.170.471.09				
wpłacono do Kasy Skarbowej . 159.170.917.94	2.536.999.553	15		
od wypłaconych szkód				
pozostałość z 1922 r. 1.293.846.03				
pobrano w 1923 r. 104.229.722,50 105.523.568.53				
wpłacono do Kasy Skarbowej . . 36.691.762.—	68.831.806	53	2.605.831.359	68
12. Wierzyciele:				
a) Ajentury	3.728.184.030	04		
b) Towarzystwa Ubezpieczeń	32.976.629.338	68		
c) Różne należności	1.672.885.394	55	38.377.698.763	27
13. Kaucje	—	—	171.640	—
14. Kasa Przezorności	—	—	905.729.522	43
15. Fundusz stypendjalny im. ś. p. St Dzierzbickiego	—	—	61.184.577	84
16. Zysk:				
dział ogniowy	20.018.944.692	39		
dział gradowy	165.686.262	—	20.184.630.954	39
			72.054.515.294	35

Członkowie Zarządu: Z. Choromański, St. Higersberger, A. Helczyński, K. Ambrożewicz.
Dyrekcja: J. Kowerski, J. Tomorowicz, B. Gumiński.
Księgowy: M. Miracki.

Zakłady Drukarskie
B. GRABOWSKI i S-ka Sp. Kom.
Warszawa, Pl. Krasińskich № 6.